

ΒΗΜ Magazino

THE TRUMPS

**Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ ΣΤΟΝ ΛΕΥΚΟ ΟΙΚΟ,
Η ΜΕΛΑΝΙΑ, Ο ΜΠΑΡΟΝ, Η ΤΙΦΑΝΙ, Η ΙΒΑΝΚΑ, Ο ΕΡΙΚ ΚΑΙ Ο ΝΤΟΝΑΛΝΤ ΤΖΟΥΝΙΟΡ
ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΓΑΛΕΙΩΔΗ ΤΕΛΕΤΗ ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ**

ΕΝΤΒΑΡΤ ΜΟΥΝΚ Η ΑΝΑΤΡΕΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ ΕΙΝΑΙ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ
ΠΡΟΣΩΠΑ ΜΑΡΛΟΝ ΜΠΡΑΝΤΟ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΚΑΝΑΣ, ΑΝΓΕΛΙΚΑ ΔΥΣΚ, ΚΡΙΣΤΟΦΕΡ ΑΝΤΡΕ ΜΑΡΚΣ
ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ, ΟΙ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟ ΚΛΙΜΑ

ΤΡΑΜΠ 2.0

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΜΠΟΥΡΟΥΣΗ

Αν υπάρχει μια προεδρική ορκωμοσία αρκετά σημαδιακή για τον αμερικανικό λαό και την πολιτική ζωή των ΗΠΑ, ώστε να ανατρέχει κανείς σε αυτήν εξήντα και βάλε χρόνια από την τέλεσή της, δεν είναι άλλη από εκείνη του Τζον Φ. Κένεντι το 1961. Και αυτό δεν οφείλεται μόνο ή αποκλειστικά στο γεγονός ότι ο 35ος πρόεδρος της χώρας δολοφονήθηκε στο Ντάλας του Τέξας 1.036 ημέρες μετά την επίσημη ανάληψη των καθηκόντων του. Ο Κένεντι ήταν ο πρώτος γεννημένος τον 20ό αιώνα επικεφαλής των ΗΠΑ, ο πρώτος που ανήκε στο Καθολικό δόγμα αλλά και ο πρώτος η ορκωμοσία του οποίου αναδείχθηκε εκτός από πολιτικό και σε κοινωνικό γεγονός, αφού ήταν η πρώτη που μεταδόθηκε με έγχρωμη εικόνα από τους τηλεοπτικούς δέκτες. Μάλιστα, την προηγούμενη της τελετής ορκωμοσίας, η οποία από το 1937 εϊθισται να λαμβάνει χώρα το μεσημέρι της 20ής ημέρας του Ιανουαρίου στη δυτική είσοδο του Καπιτωλίου στην Ουάσινγκτον, ο Φρανκ Σινάτρα έδωσε προς τιμήν του προέδρου ένα μεγαλειώδες πάρτι με σκοπό την οικονομική στήριξη του Δημοκρατικού Κόμματος, στο οποίο έδωσαν το «παρών» όλοι οι χολιγουντιανοί αστέρες της εποχής. Μέχρι και σήμερα η λαοσύναξη που ενορχήστρωσε ο εμβληματικός αμερικανός τραγουδιστής θεωρείται η πιο φωτογενής και επιτυχημένη που έγινε ποτέ στο πολιτικό κέντρο λήψης αποφάσεων της Αμερικής.

Ομως υπάρχουν και αμέτρητοι ακόμη λόγοι για να θυμάται κανείς την ορκωμοσία του Τζον Κένεντι, όπως η ξαφνική χιονόπτωση που έπληξε την Ουάσινγκτον την προηγούμενη της τελετής, ο λόγος του νεοεκλεγέντος τότε προέδρου με τη θρυλική αποστροφή «πρωτο ρωτήσετε τι μπορεί να κάνει η χώρα σας για εσάς, ρωτήστε τον εαυτό σας τι μπορείτε να κάνετε εσείς για τη χώρα σας» και βέβαια η κομψή εμφάνιση της Τζάκι Κένεντι, στην οποία πολλοί είδαν τότε να αντικατοπτρίζεται η νέα εποχή που ανέτελλε για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Δημιουργημένο από τον αγαπημένο της ρωσικής καταγωγής σχεδιαστή μόδας Ολεγκ Κασίνι το παλτό της πρώτης κυρίας αλλά και το καπέλο της, το περίφημο pillbox hat, διά χειρός Halston – το οποίο παρεμπιπτόντως η Τζάκι προσπάθησε να συγκρατήσει στη θέση του εν μέσω δυνατών ανέμων προκαλώντας του ένα ανεπαίσθητο βαθύλωμα που εν

στις 20 Ιανουαρίου 2025 ο Ντόναλντ Τραμπ θα ορκιστεί για δεύτερη (και τελευταία) φορά πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών ενώπιον φίλων, οπαδών, υποστηρικτών και κυρίως των μελών του νέου πολιτικού σχήματός του: των εξ αίματος και εξ αγχιστείας συγγενών του που αναλαμβάνουν να δώσουν σάρκα και οστά στο πολυσυζητημένο όραμά του «Make America Great Again».

συνεχία όλοι κόπιαραν –, έθεσαν έναν πήχη που παραμένει ακόμα μάλλον αξεπέραστος από τις προεδρικές συζύγους που ακολούθησαν. Υπάρχει βέβαια και μια μεγάλη παρεξήγηση σχετικά με την περιβολή της Τζάκι. Ενώ όλοι πιστεύουν πως ήταν γαλάζια, όπως δηλαδή αποτυπώθηκε στις φωτογραφίες του περιοδικού «LIFE», στην πραγματικότητα το χρώμα της ήταν υπόλευκο. Ανάμεσα σε εκείνους που δεν άφησαν την αλήθεια να τους καταστρέψει έναν ωραίο μύθο φαίνεται πως ήταν η αλλοτινή και επόμενη πρώτη κυρία της Αμερικής, ήτοι η Μελάνια Τραμπ, η οποία το 2017, για την ορκωμοσία του 45ου προέδρου, επέλεξε ένα καταγάλανο σύνολο Ralph Lauren, προσπαθώντας

μάλλον να δανειστεί κάτι από την αίγλη της Τζάκι και σίγουρα να συγκεντρώσει τα βλέμματα επάνω της.

Όλα τα μάτια στην 20ή Ιανουαρίου

Εννοείται πως οκτώ χρόνια μετά η πρόθεση, αλλά εδώ που τα λέμε και ένα μέρος του ρόλου της πρώτης κυρίας των ΗΠΑ, παραμένουν ίδια κι απαράλλαχτα – η παροιμία περί Καίσαρα και συζύγου μοιάζει επικίνδυνα διαχρονική. Βεβαίως, μεγαλύτερη σπαζοκεφαλιά από τον σχεδιαστή που θα επιλέξει για το ντεμπούτο της ως συζύγου του 47ου προέδρου η Μελάνια, η οποία υπενθυμίζεται πως δώρισε, ως εϊθισται, στη συλλογή του Smithsonian το φόρεμα με το οποίο υποδέχθηκε τους προ-

σκεκλημένους του Inaugural Ball το 2017 – επρόκειτο για μια κρεμ τουαλέτα από μετάξι που δημιούργησε σε συνεργασία με τον σχεδιαστή Ερβέ Πιερ –, είναι ποιοι καλλιτέχνες θα λαμπρύνουν με την παρουσία τους το εναρκτήριο λάκτισμα της δεύτερης προεδρικής θητείας του Ντόναλντ Τραμπ. Με δεδομένο ότι η συντριπτική πλειονότητα της καθεστηκυίας τάξης της βιομηχανίας του θεάματος είχε πάρει ξεκάθαρη θέση υπέρ της Κάμαλα Χάρις, ο 78χρονος νέος πρόεδρος μοιάζει να μην έχει ακριβώς πληθώρα επιλογών στη διάθεσή του. Υπάρχει άλλωστε και το κακό προηγούμενο του 2017, όταν σύμφωνα με φήμες τόσο έντονες που κατέληξαν τελικά πιο στέρεες κι από αλήθεια, την πρόσκληση να συμμε-

τάσουν στο προεδρικό γιορτάσι είχαν απορρίψει ο Ελτον Τζον, η Σελίν Ντιόν, το συγκρότημα Kiss και ο τραγουδιστής της country Γκαρθ Μπρουκς. Σε εκείνους που είπαν να στον Τραμπ, αλλά κατόπιν δήλωσαν μεταμέλεια για την επιλογή τους, ήταν η 24χρονη σήμερα τραγουδίστρια Τζάκι Εβάνκο, η οποία είχε αναλάβει να τραγουδήσει τον αμερικανικό εθνικό ύμνο.

Η σύγκριση με τις προηγούμενες ορκωμοσίες αλλά και με τη μία που ακολούθησε, εκείνη του Τζο Μπάιντεν το 2021, είναι σίγουρα άνιση για τον Τραμπ. Το 1992 ο Μπιλ Κλίντον είχε να παρουσιάσει ένα ρόστερ από σουπερστάρ – από τον Μάικλ Τζάκσον και την Αρίθα Φράνκλιν μέχρι τον Μπομπ Ντίλαν, τον Τόνι Μπένετ και την Νταϊάνα Ροκ – στους ένα εκατομμύριο πολίτες που είχαν κατακλύσει την Ουάσινγκτον. Το 2009 ο Μπαράκ Ομπάμα ανέλαβε τα καθήκοντά του παρουσία και πάλι της Αρίθα Φράνκλιν, του σπουδαίου συνθέτη Τζον Γουίλιαμς αλλά και του σουπερστάρ τελείστα Γιο Γιο Μα. Το 2021 ο Τζο Μπάιντεν είχε στο πλευρό του τη Lady Gaga, την Τζένιφερ Λόπεζ αλλά και τη νεαρή ποιήτρια Αμάντα Γκόρμαν, ενώ ακόμα και ο Τζορτζ Μπους ο νεότερος το 2001 ανέβασε στη σκηνή τον Ρίκι Μάρτιν. Σίγουρα ο Τραμπ δεν θα μπορούσε να εμφανιστεί την πρώτη ημέρα της νέας θητείας του ως φτωχός συγγενής – ειδικά μάλιστα τώρα που απέδειξε με τον πλέον ανάγλυφο τρόπο πως είναι πολύ σκληρός για να πεθάνει, ή έστω για να ηττηθεί και έχει ήδη προσκαλέσει στην τελετή μεταξύ άλλων τον πρόεδρο της Κίνας, Σι Τζινπίνγκ, την ιταλίδα πρωθυπουργό Τζόρτζια Μελόνι και τον κολλητό του πρόεδρο της Αργεντινής, Χαβιέρ Μιλέι. Δύο φωτογενείς επιλογές για εκείνον θα μπορούσαν να είναι το δίχως άλλο ο Kid Rock, που έχει εκφράσει πολλακίς τη στήριξη και την εμπιστοσύνη του στον πρόεδρο, αλλά και ο Κάνι Γουέστ, που μετά την αλήστου μνήμης απίχη προεκλογική καμπάνια του το 2020, δηλώνει πλέον διαπύσιος κήρυκας του δόγματος «Make America Great Again» – αν και πιθανότατα δεν έχει λάβει κάποια πρόσκληση από το επιτελείο Τραμπ.

Meet the parents

Σε κάθε περίπτωση και ανεξαρτήτως περισσεύματος ή ελλείμματος λάμψης που θα έχει η τελετή της ορκωμοσίας, η οποία αυτή τη φορά συμπίπτει ημερολογιακά με την ημέρα μνήμης του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ (τιμά-

Στις 20 Ιανουαρίου 2017, ο πρόεδρος Τραμπ συνοδεύει τη σύζυγό του Μελάνια στον καθιερωμένο επίσημο χορό μετά την ορκωμοσία του. Στις 20 Ιανουαρίου 2025 η σκηνή αναμένεται να επαναληφθεί.

Σύμφωνα με πολιτικούς αναλυτές, αλλά και με τον ίδιο, η δεύτερη θητεία Τραμπ στον Λευκό Οίκο θα είναι διαφορετική από την πρώτη.

ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΗ

Η Εθνική Πινακοθήκη Πορτρέτων του Λονδίνου μάς προσκαλεί σε μια νέα, ανατρεπτική έκθεση αφιερωμένη στον Εντβαρτ Μουνκ και τις προσωπογραφίες του.

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Μετά την επιτυχία της έκθεσης «Human Presence», με προσωπογραφίες από τον κύκλο του Φράνσις Μπέικον, η Εθνική Πινακοθήκη Πορτρέτων του Λονδίνου ετοιμάζεται να εστιάσει σε έναν άλλο σπουδαίο δημιουργό, τον Εντβαρτ Μουνκ (1863-1944). Την ερχόμενη άνοιξη, λοιπόν, το μουσείο θα ανοίξει τις πόρτες του για να υποδεχθεί το αφιέρωμα «Edvard Munch Portraits», το οποίο εστιάζει σε μια λιγότερο προβεβλημένη – τουλάχιστον στο Ηνωμένο Βασίλειο – αλλά εξίσου σπουδαία πτυχή του έργου του νορβηγού καλλιτέχνη: τις προσωπογραφίες του, οι οποίες είναι και αυτές με τον τρόπο τους εικόνες-αρχέτυπα της ανθρώπινης συνθήκης. Μέσα από περισσότερα από σαράντα έργα που προέρχονται από κορυφαία μουσεία και ιδιωτικές συλλογές παγκοσμίως – όπως το Munchmuseet στο Οσλο, το KODE Bergen Art Museum στο Μπέργκεν, το Gothenburg Museum of Art στη Σουηδία, το

Moderna Museet στη Στοκχόλμη και το Museo Nacional Thyssen-Bornemisza στη Μαδρίτη – οι επισκέπτες θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τον περίγυρο του καλλιτέχνη έτσι όπως τον απεικόνιζε μέσα στα έργα του: μέλη της οικογένειάς του, φίλους, ερωμένες, καλλιτέχνες, συγγραφείς, πάτρνες και συλλέκτες, αλλά και τον ίδιο του τον εαυτό. Με τις έντονες πινελιές και τα ζωντανά, δραματικά χρώματα που χαρακτήριζαν τη ζωγραφική του, ο Μουνκ δημιούργησε πορτρέτα τα οποία κοιτώντας τα νιώθεις ότι γνώριζε και εμπλεκόταν συναισθηματικά με τους ανθρώπους που ζωγράφιζε. Αυτός ο συναισθηματικός δυναμισμός επηρέασε βαθιά το είδος της προσωπογραφίας και δίνει στη συγκεκριμένη έκθεση μια ιδιαίτερη βαρύτητα, αναδεικνύοντας την αμεσότητα και τη βαθιά ψυχολογική διάσταση της τέχνης του.

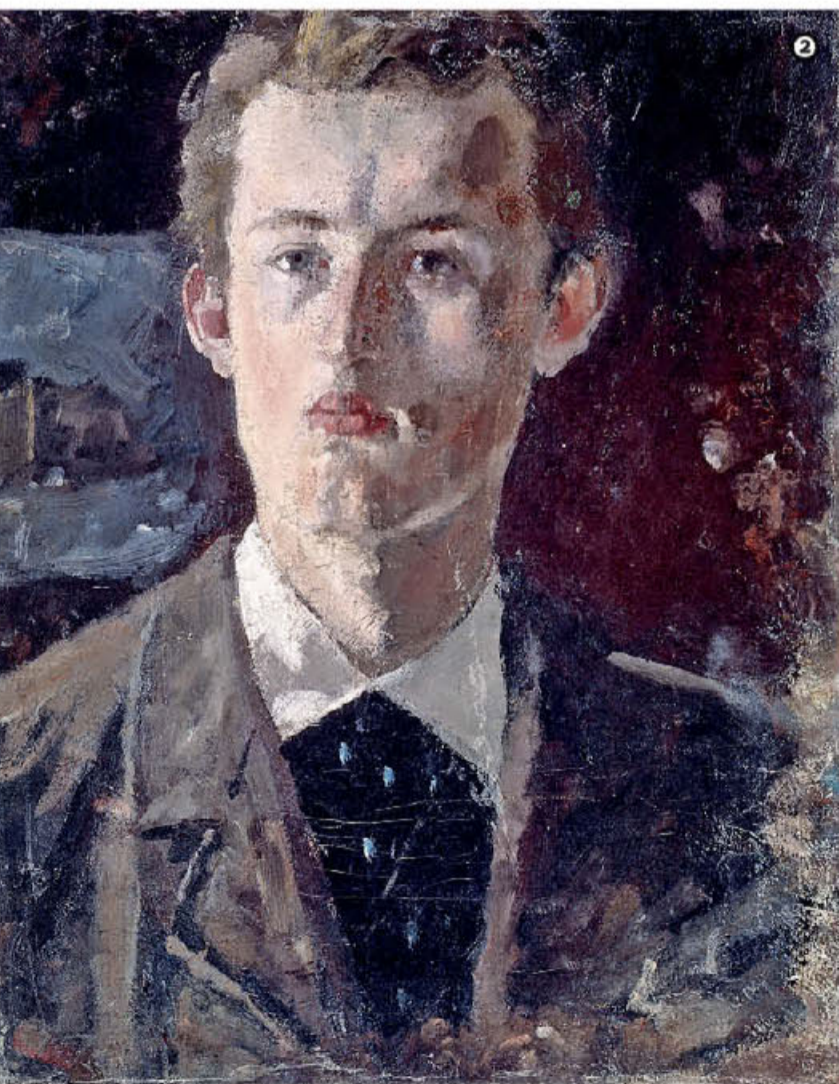
Αυτό τουλάχιστον φιλοδοξεί να διακρίνουν και οι επισκέπτες της έκθεσης η επιμελήτριά της, δρ Αλισον Σμιθ, τέως επικεφαλής επιμελήτρια της National Portrait

Gallery (2017-2023), όπου επέβλεψε την αναδιάταξη της συλλογής, και νυν διευθύντρια Συλλογών και Ερευνας στην περίφημη Συλλογή Wallace του Λονδίνου – στη συγκεκριμένη έκθεση συνεργάστηκε στην επιμέλεια με τον Κνουτ Λιόγκοντ, διευθυντή του Ινστιτούτου Τέχνης Βόρειων Χωρών. Δηλαδή να διαφανεί ότι ο Μουνκ δεν ήταν ένας μοναχικός καλλιτέχνης αποκομμένος από το κοινωνικό πλαίσιο της εποχής (όπως συχνά παρουσιάζεται και όπως ακόμα πιο συχνά τον φανταζόμαστε εξαιτίας των σκοτεινών, κλειστοφοβικών έργων του), αλλά ένας δημιουργός ενεργός στους εικαστικούς κύκλους της εποχής του, μια προσωπικότητα με κοινωνικές και καλλιτεχνικές διασυνδέσεις σε Σκανδιναβία και Βόρεια Ευρώπη. «Κατά τη διάρκεια της ζωής του, ο Μουνκ προσπάθησε να διεισδύσει πίσω από τις μάσκες των ανθρώπων που απεικόνιζε, χρησιμοποιώντας μια εκφραστική ζωγραφική για να αποκαλύψει τα εσωτερικά τους συναισθήματα. Αυτή η έκθεση προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία να εκτιμήσουμε το έργο του ως προσωπογράφου τόσο μέσα από τις προσωπικές του σχέσεις όσο και από την απεικόνιση των συναισθημάτων τους» σημειώνει η Αλισον Σμιθ. Αυτό το αφήγημα ξεδιπλώνεται λοιπόν μέσα από τέσσερις θεματικές ενότητες που αναφέρονται στα πρόσωπα τα οποία ζωγράφιζε: την οικογένειά του, βεβαίως-βεβαίως, τους μπόεμ ριζοσπάστες της εποχής, τους υποστηρικτές του και τους στενούς του φίλους, τους «Φύλακες» όπως τους αποκαλούσε.

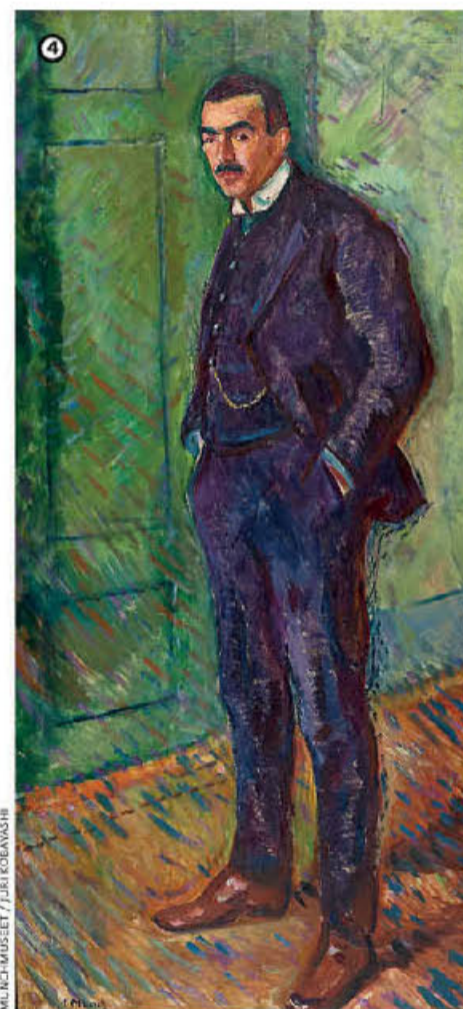
Η αρχή, το ήμισυ του παντός

Η οικογένεια αποτέλεσε το σημείο εκκίνησης για την καλλιτεχνική πορεία του Εντβαρτ Μουνκ. Τα βιογραφικά του στοιχεία είναι εν συντομία τα εξής: Το δεύτερο από τα πέντε παιδιά ενός στρατιωτικού γιατρού, του Κρίστιαν Μουνκ, και της κατά πολύ νεότερης συζύγου του Λόρα, ο Μουνκ μεγάλωσε στη Χριστιανία (σημερινό Οσλο). Η απώλεια της μητέρας του σε μικρή ηλικία και η ανατροφή του από τη θεία του Κάρεν διαμόρφωσαν τις πρώτες εμπειρίες του. Ως παιδί, ήταν συχνά άρρωστος και περνούσε μεγάλα χρονικά διαστήματα στο σπίτι. Κατά τη διάρκεια αυτών των περιόδων ανέπτυξε την αγάπη του για τη ζωγραφική, καταγράφοντας τις εικόνες που έβλεπε γύρω του. Η τραγική απώλεια της μεγαλύτερης αδελφής του Γιόχανε Σοφί από φυματίωση όταν εκείνος ήταν 14 ετών τον σημάδεψε βαθιά και άφησε έντονα αποτυπώματα στα έργα του. Η έκθεση λοιπόν ξεκινά με τις πρώιμες οικογενειακές προσωπογραφίες του Μουνκ, που φιλοτέχνησε τις δεκαετίες του 1880 και 1890. Αυτά τα έργα, μικρού μεγέθους και νατουραλιστικού ύφους, αποτελούν μαρτυρίες των θεμάτων που επανέρχονται στη δημιουργική του πορεία. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο πίνακας «Απόγευμα» (1888), όπου αποτυπώνει τη μοναξιά και την αποξένωση έτσι όπως απεικονίζει την αδελφή του Λόρα λίγο πριν από την εισαγωγή της σε ψυχιατρική κλινική λόγω

- 1. «Καθιστό μοντέλο σε καναπέ» (1924) που δεν είναι άλλο από την Μπίργκιτ Πρέστε, η οποία υπήρξε μία από τις αγαπημένες του μούσες.
- 2. Αυτοπροσωπογραφία του Μουνκ την περίοδο 1882-83.
- 3. Ο αναρχικός Χανς Χένρικ Γιέγκερ, ο οποίος υπήρξε βασικός μέντορας του Μουνκ, ζωγραφισμένος το 1889.
- 4. Ο έμπορος τέχνης Γάπε Νίλσεν το 1909.

MUNCHMUSEET / JURI KOVACSIC

σχιζοφρένειας. Αντίστοιχα, ο πίνακας «Ο Αντρέας Μουνκ μελέτα ανατομία» (1886) αποκαλύπτει το ενδιαφέρον του Μουνκ για την ιατρική και τη θνητότητα, θέματα που θα τον απασχολούσαν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Αυτά τα έργα αναδεικνύουν τις προσωπικές και οικογενειακές εμπειρίες που αποτέλεσαν τη βάση για την καλλιτεχνική του αναζήτηση.

Αναδεικνύοντας τον καλλιτέχνη

Αφού έφυγε από το πατρικό του σπίτι, ο Εντβαρτ Μουνκ εντάχθηκε στους καλλιτεχνικούς και πνευματικούς κύκλους της Χριστιανίας τη δεκαετία του 1880, όπου συνδέθηκε με εικαστικούς και λογοτέχνες από τη Νορβηγία και το εξωτερικό. Η επαφή του με παρόμοιες ομάδες στο Παρίσι και στο Βερολίνο υπήρξε καθοριστική για την εξέλιξη του, οδηγώντας τον σε μια πιο εκφραστική καλλιτεχνική

● Το μεγαλύτερο ποσοστό των κτιρίων της Μάλτας έχουν τις αποχρώσεις της άμμου και ταξιδεύουν τους επισκέπτες στο ένδοξο παρελθόν του νησιού.

ΜΑΛΤΑ

ΤΟ ΠΙΟ... ΣΙΝΕΦΙΑ ΝΗΣΙ

Εντυπώσεις από την πρόσφατη επίσκεψη του BHMagazino στη Νήσο των Ιπποτών, που εδώ και αιώνες έχει διατηρήσει ανέπαφο τον χαρακτήρα της, εξ ου και ανήκει στους σημαντικότερους κινηματογραφικούς προορισμούς της Ευρώπης.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ

Είναι ένα νησί σχεδόν μουσείο. Στην κυριολεξία. Η Μάλτα, αυτή η κουκκίδα της Μεσογείου στα νότια της Σικελίας, λίγο μικρότερη σε μέγεθος από τη Λευκάδα, δεν αργεί να σου «κλέψει» την καρδιά, κατ' αρχάς με τη σωστά διατηρημένη λαμπρότητα του παρελθόντος της που ανήκει στα χαρακτηριστικά της. Το χρώμα της άμμου που διακρίνεις στο 80% των κτιρίων του νησιού (κάτι που επιβάλλεται από την κυβέρνηση) εκπέμπει μια γλυκιά μελαγχολία· θαρρείς ότι από κάποια γωνιά θα ξεπροβάλει ένας από τους Οσπιτάλιους ιππότες του Κυρίαρχου Στρατιωτικού

Τάγματος της Μάλτας – συγκεκριμένα του Αγίου Ιωάννη της Ιερουσαλήμ, της Ρόδου και της Μάλτας – που έφτασε στο νησί γύρω στο 1530, αφού νωρίτερα είχε εκδιωχθεί από τη Ρόδο από τους Οθωμανούς, μετά την πολιορκία του νησιού. Η τριήμερη δημοσιογραφική αποστολή που τον περασμένο Νοέμβριο διοργάνωσε η CK Strategies σε συνεργασία με το υπουργείο Τουρισμού της Μάλτας για μια γνωριμία των ελλήνων δημοσιογράφων με το νησί ήταν μια μικρή αποκάλυψη. Σε όλα. Ας ξεκινήσουμε από τα πολύ πρακτικά. Η Μάλτα λάμπει από καθαριότητα. Και αυτό ισχύει στους δρόμους όχι μόνο στη Βαλέτα και τη Μεντίνα, τις εμ-

βληματικές πόλεις που αποτελούν τη μεγάλη ατραξιόν του νησιού, αλλά σε όλες τις περιοχές που επισκεφθήκαμε, και στο διπλανό νησί Γκόζο (που την ανταγωνίζεται κιόλας). Πρώτη φορά ένιωσα να ντρέπομαι που έπρεπε να ρίξω τη στάχτη του τσιγάρου μου στον δρόμο – για τη γόπα δεν το συζητάω. Δεύτερον, με κάποιες εξαιρέσεις, όπως το εμφιαλωμένο νερό, η Μάλτα είναι ένα από τα φθηνότερα μέρη που ο υπογράφων έχει επισκεφτεί τα τελευταία είκοσι χρόνια στην Ευρώπη. Διότι πραγματικά δεν θυμάμαι ποια ήταν η τελευταία φορά που πλήρωσα 60 λεπτά για μια τυρόπιτα από φούρνο ή 7 ευρώ για δύο διπλούς καπουτσίνο και έναν διπλό εσπρέσο,

● Το Μουσείο των Ιπποτών της Μάλτας, που βρίσκεται στην πρωτεύουσα Βαλέτα, αποτελεί ατραξιόν για τους τουρίστες.

έχοντας μάλιστα καθίσει σε τραπέζι café υψηλής αισθητικής με θέα το λιμάνι όπου βρίσκονται αραγμένα τα σκάφη στην πρωτεύουσα Βαλέτα. Η περιήγηση είχε πολλούς σταθμούς: από το Dingli, που είναι το ψηλότερο σημείο ενός νησιού χωρίς όρη, χωρίς ιδιαίτε-

ρες παραλίες, αλλά με κρημινούς που σε αφήνουν με το στόμα ανοιχτό χάρη στη θέα που σου προσφέρουν, ως το Dwejra στο Γκόζο, όπου κάποτε βρισκόταν το «Μπλε Παράθυρο» (μια φυσική πέτρινη αψίδα μέσα στη θάλασσα που όντως θύμιζε παράθυρο), το οποίο με τα χρόνια

● Η μεσαιωνική πόλη της Μντίνα (την αποκαλούν «silent city») είναι από τα πιο ατμοσφαιρικά σημεία του νησιού, ειδικά το βράδυ.

● Το καταπληκτικό φυσικό τοπίο το οποίο κάποτε κοσμούσε το «Μπλε Παράθυρο», μια φυσική πέτρινη αψίδα μέσα στη θάλασσα που όντως θύμιζε παράθυρο και η οποία στο πέρασμα του χρόνου υπέκυψε στη διάβρωση και δεν υπάρχει πια.

υπέκυψε στη διάβρωση από τα στοιχεία της φύσης και σήμερα δεν υπάρχει πλέον.

Ιδανικός κινηματογραφικός προορισμός

Μαζί με όλα αυτά, η καλά διατηρημένη όψη του νησιού που προσιατεύει ως κόρη οφθαλμού την αυθεντική ομορφιά του ένδοξου παρελθόντος του, το έχει βοηθήσει να εξελιχθεί σε έναν πραγματικά αξιολύπητο κινηματογραφικό (εκτός από τουριστικό) προορισμό, στα χνάρια του οποίου, εδώ και μερικά χρόνια (ευτυχώς), βαδίζει και η Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970, η μικρή αλλά πανίσχυρη Δημοκρατία της Μάλτας άρχισε να αναπτύσσεται και με τα χρόνια κατάφερε να παγιωθεί ως ένας ελκυστικός παγκόσμιος προορισμός για μεγάλες κινηματογραφικές παραγωγές. Στις αρχές του 2024 ο Ρίντλεϊ Σκοτ ολοκλήρωσε εκεί την παραγωγή της συνέχειας του ρωμαϊκού έπους «Μονομάχος», η οποία έκανε πρεμιέρα στα μέσα Νοεμβρίου. Ο ίδιος σκηνοθέ-

της είχε γυρίσει τον πρώτο του «Μονομάχο» (2000), επίσης στη Μάλτα, όπως και το μεγαλύτερο μέρος του πιο πρόσφατου «Ναπολέοντα» (2023). «Ο Ρίντλεϊ Σκοτ έχει γίνει ένα με το νησί» ανέφερε ένας από τους ξεναγούς μας. «Μπορείς να τον δεις

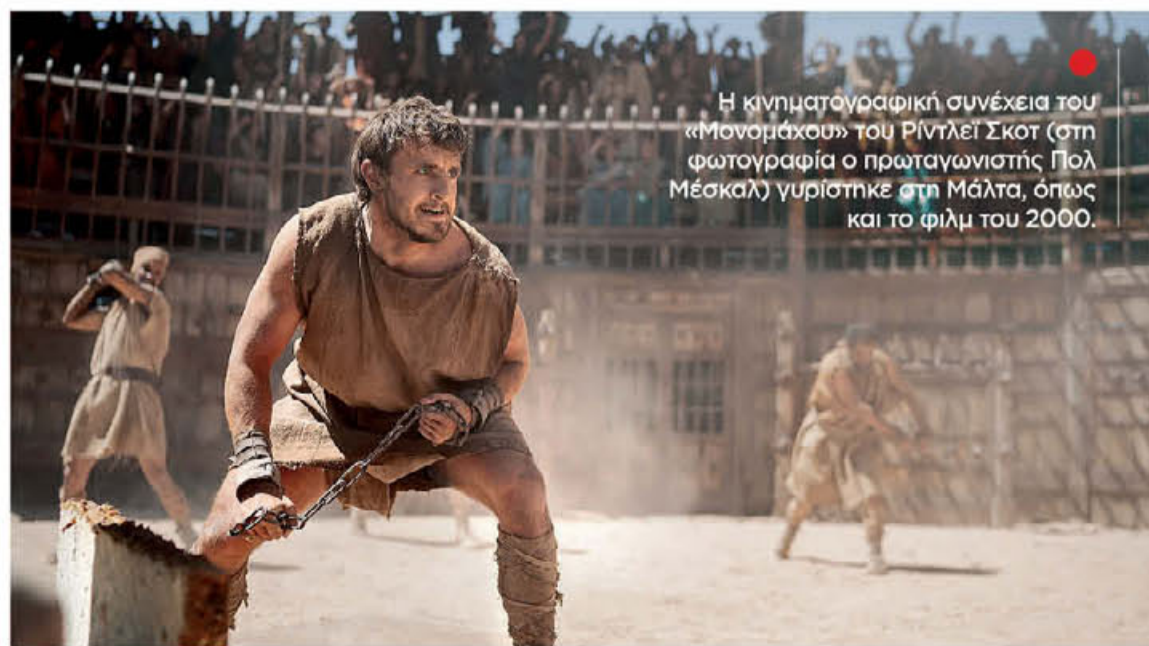
να βγαίνει από κάποιο στενό της συζητώντας με τους συνεργάτες του. Τη λατρεύει τη Μάλτα». Και όλα αυτά ενώ στο νησί (εκτός από την Ταϊλάνδη) τοποθετούνται τα γυρίσματα του «Jurassic World Rebirth» που αναμένεται το καλοκαίρι του 2025, την ίδια ώρα που

ο Μελ Γκίμπσον βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις προκειμένου να γυρίσει στη Μάλτα μια μίνι σειρά σχετική με την ιστορία της... «Αυτόν τον καιρό εργαζομαι σε μια μίνι τηλεοπτική σειρά για την Πολιορκία της Μάλτας, η οποία είναι μια απίστευτη ιστορία» εί-

πε ο Γκίμπσον τον περασμένο Σεπτέμβριο κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του στο όμορφο νησί της Μεσογείου. «Και υπάρχει μόνο ένα μέρος για να το κινηματογραφήσει κανείς. Ενωώ τη Μάλτα, γιατί εκεί... συνέβη». Για την ιστορία, η πολιορκία της Μάλτας διήρκεσε από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο του 1565 και θεωρείται μία από τις πιο σημαντικές εμπλοκές στη στρατιωτική ιστορία, συγκρίσιμη με τη διάσημη Μάχη των Σπαρτιατών στις Θερμοπύλες. Πράγματι, αυτό που έκανε την άμυνα τόσο αξιοσημείωτη ήταν η απόλυτη διαφορά μεταξύ των δύο αντιμαχόμενων δυνάμεων: οι Ιππότες του Αγίου Ιωάννη και οι ντόπιοι μαχητές που μαζί με ενισχύσεις, μεταξύ άλλων από την Ιταλία και την Ισπανία, έφταναν περίπου τις 6.000 συνολικά, αντιμετώπισαν μια οθωμανική δύναμη εισβολής άνω των 35.000 ανδρών.

Ζήτημα στρατηγικής

Πολλά χρόνια πριν από τον Ρίντλεϊ Σκοτ, το 1978, ο συμπατριώτης του, Άλαν Πάρκερ,

● Η κινηματογραφική συνέχεια του «Μονομάχου» του Ρίντλεϊ Σκοτ (στη φωτογραφία ο πρωταγωνιστής Πολ Μέσκαλ) γυρίστηκε στη Μάλτα, όπως και το φιλμ του 2000.

Δύο κιλά αλεύρι μετατράπηκαν από τους μαθητές σε σκιουφριχτά με στάκα και τριμμένο τυρί.

Απτή απόδειξη ότι στα παιδιά άρεσαν τα φαγητά του μενού είναι τα άδεια πιάτα που άφησαν πίσω τους.

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του «Ημερολογίου των Σεφ», ο Γιάννης Μπαξεβάνης και ένας καλεσμένος του κάθε φορά μαγειρεύουν μαζί με μαθητές, δίνοντάς τους την ευκαιρία να ανακαλύψουν την αξία και τη νοστιμιά της ελληνικής κουζίνας και διατροφής.

ΑΠΟ ΤΗΝ
ΝΤΙΑΝΑ ΚΑΡΤΣΑΓΚΟΥΛΗ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΙΣΣΥ ΜΟΡΦΗ

Στο εστιατόριο Ark της Γλυφάδας μάς έχει υποδεχθεί ο Γιάννης Μπαξεβάνης πολλές φορές, με την καθεμία να είναι ιδιαίτερος ξεχωριστή. Αυτό όμως που αντικρίσαμε κατά τη διάρκεια της πρόσφατης συνάντησής μας δεν το περιμέναμε. Ο σεφ είχε βγει από την κουζίνα του, μαζί με τα καζάνια, τις εστίες, τις κατασρόλες, τα μπολ και τα ταψιά του, και είχε μεταφερθεί στον υπέροχο κήπο του εστιατορίου. Ο καιρός ήταν τη συγκεκριμένη ημέρα ιδανικός, όπως και οι καλεσμένοι του, περίπου 20 μαθητές της Α' Γυμνασίου από σχολείο της περιοχής – συγκεκριμένα από το 5ο Γυμνάσιο Γλυφάδας –, μαζί με δύο καθηγητές τους. Χωρισμένοι σε ομάδες, είχαν αναλάβει κάποιο από τα πιάτα προετοιμασίας του μενού που είχαν εμπνευστεί για αυτούς ο ίδιος και η καλεσμένη του εκείνη την ημέρα, Ρένα Γιαννουλάκη. Άλλοι ζύμωναν και έπλαθαν τα χειροποίητα σκιουφριχτά, άλλοι ετοίμαζαν τις σαρδέλες για ψήσιμο, άλλοι το άλειμμα με το μαύρο μελάνι, κάποιοι σέρβιραν, έτριβαν τυρί, έσπηναν τα πιάτα. Όλοι πάντως συμμετείχαν ενεργά, με ενθουσιασμό και αφοσίωση, ακολουθώντας πιστά τις οδηγίες του σεφ, ο οποίος συνδυάζοντας την εμπειρία του ως επικεφαλής διαφόρων μπριγάνδων σε μεγάλες κουζίνες, αλλά και ως πατέρας τεσσάρων παιδιών, με ιδιαίτερη

άνεση και φυσικότητα κατηύθυνε τους μικρούς βοηθούς του. Την ώρα που τον πλησιάσαμε για να τον ρωτήσουμε για την ιδέα και την ιδιαίτερη αυτή πρωτοβουλία του, τηγάνιζε σε ένα βαθύ καζάνι τις αγνόπιτες, όπως μας τις είπε – οι μαθητές είχαν κάνει όλα τα άλλα αφήνοντας το πιο «επικίνδυνο» κομμάτι του τηγανιού στα έμπειρα χέρια του –, μια παρασκευή που δεν την γνωρίζαμε, όπως του επισημάναμε: «Τα πάνκεϊκς, όμως, και τα ντόνατς τα γνωρίζουμε όλοι» σχολιάζει μπαίνοντας κατευθείαν στο θέμα: «Γι' αυτό επιμένω εγώ και προσπαθώ. Αυτά που τρώνε τα παιδιά μας σήμερα είναι καταστροφικά για την υγεία τους. Θεωρώ ότι έχουμε όλοι μας υποχρέωση και ευθύνη απέναντί τους και στις γεύσεις τους να το αλλάξουμε αυτό. Οι δικοί μας γονείς μάς έδωσαν ωραίες γεύσεις, ενώ εμείς στα παιδιά μας δεν κάνουμε το ίδιο. Γι' αυτό και αυτή η κινητοποίηση εδώ, που έχει σκοπό και στόχο διττό: πρώτον, λέμε στα παιδιά ότι πρέπει να μάθουν να τρώνε σωστά και τους εξηγούμε κάποια πράγματα μαζί με τον συνάδελφο σεφ που έρχεται εδώ κάθε φορά, και ταυτόχρονα ενεργοποιούμε και τους υπόλοιπους συναδέλφους μας ότι έχουν υποχρέωση να μη φτιάχνουν μόνο μπέργκερς και ξενόφερτα φαγητά στα παιδιά. Να τους μάθουν να τρώνε πιάτα παραδοσιακά, βαθιάς νοστιμιάς, χωρίς ζάχαρη, και όλα τα υπόλοιπα πρόσθετα που επηρεάζουν την παγκόσμια γεύση».

ΜΙΚΡΟΙ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΕΦ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ

Οι «τροφαντές» αγνόπιτες εμπλουτίστηκαν με μέλι, καρύδι και κανέλα για να κλείσουν με γλυκό τρόπο το όμορφο γεύμα.

Η ιδέα

Το «Ημερολόγιο των Σεφ» ουσιαστικά είναι ένα κάλεσμα του Γιάννη Μπαξεβάνη σε συναδέλφους του από όλη την Ελλάδα να μαγειρέψουν μαζί για μία ημέρα για τους πελάτες του Ark ένα μενού εμπνευσμένο από τον ιδιαίτερο τόπο τους. Πρώτος καλεσμένος, για παράδειγμα, ήταν ο Γρηγόρης Χέλμης από το Mezen του Βόλου, με τον οποίο ετοίμασαν πιάτα θαλασσινά με πρώτες ύλες και συνταγές της συγκεκριμένης περιοχής. Την επόμενη ημέρα, οι δυο τους υποδέχθηκαν τους μαθητές κάποιου Γυμνασίου της περιοχής και έφτιαξαν μαζί τους πιάτα από το μενού. Μάλιστα η συνάντησή τους είχε τέτοια επιτυχία που αργότερα ο σεφ Μπαξεβάνης επισκέφθηκε τον Βόλο για να κάνουν το ίδιο στο MeZen. Την πρώτη επιτυχημένη συνεργασία ακολούθησαν κι άλλες, με τον Μιχάλη Χάσκο από την Κρήτη, τον Γιάννη Γαβαλά από την Ηρακλεία, τη Ρέ-

● Οι selfies και οι φωτογραφίες των πιάτων ολοκλήρωσαν τη γαστρονομική εμπειρία.

«**Αυτά που τρώνε τα παιδιά μας σήμερα είναι καταστροφικά για την υγεία τους. Θεωρώ ότι έχουμε όλοι μας υποχρέωση και ευθύνη απέναντί τους και στις γεύσεις τους να το αλλάξουμε αυτό**

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΞΕΒΑΝΗΣ

● **Επάνω:** Φέτες φρυγανισμένου ψωμιού με σταμναγκάθι και σαρδέλες, ένα «δύσκολο» για τα γούστα των παιδιών πιάτο, ετοιμάστηκαν και «εξαφανίστηκαν» εν ριπή οφθαλμού. **Αριστερά:** Η σεφ Ρένα Γιαννουλάκη από την Κρήτη εντυπωσιάστηκε από τη συμμετοχή των μαθητών.

να Γιαννουλάκη, επίσης από την Κρήτη, τους Βασίλη Μουρατίδη και Γιάννη Παναγιωτίδη από τη Χαλκιδική και τη Θεσσαλονίκη αντίστοιχα, και τον Μιχάλη Μάρθα από την Τήνο.

Τη διαδικασία επιλογής των σχολείων και των μαθητών μας την περιγράφει η καθηγήτρια Οικιακής Οικονομίας του 5ου Γυμνασίου Γλυφάδας, Αλεξάνδρα Κορομηλά: «Λάβαμε ένα email στο σχολείο που μας ενημέρωνε για την πρωτοβουλία και εμείς τέτοιες ευκαιρίες δεν τις χάνουμε. Θεωρώ ότι είναι μια πολύ ωραία ιδέα γιατί πρόκειται για κάτι βιωματικό και δεν μπορούμε πολύ εύκολα να διοργανώσουμε τέτοια πράγματα στο σχολείο. Κάνω βέβαια το μάθημα της διατροφής στην τάξη, αλλά θεωρητικά. Και επειδή έχει γίνει λίγο τετριμμένο, έχω αποφασίσει να το κάνω πιο εξειδικευμένο. Τώρα, για παράδειγμα, πήρα μια ιδέα από εδώ για να κάνω την κρημική κουζίνα. Δεν μας ενδιαφέρει τόσο να μά-

θουν τα παιδιά για τις πρωτεΐνες, τους υδατάνθρακες, για τα λίπη και τα θρεπτικά συστατικά, που θα τα κάνουν και στο μάθημα της Βιολογίας, αλλά να δουν και την κουλτούρα του τόπου μας». Για να μπορέσει με δίκαιο τρόπο να επιλέξει τους μαθητές που θα συμμετείχαν στο βιωματικό αυτό μάθημα, η κυρία Κορομηλά τους έβαλε να γράψουν ένα τεστ όπου τους έκανε γενικές ερωτήσεις πάνω σε θέματα ελληνικής διατροφής: «Η μία ερώτηση ήταν για την τοπικότητα των προϊόντων, δηλαδή δίπλα σε κάθε τρόφιμο τους ζήτησα να αντιστοιχίσουν τον τόπο καταγωγής του, π.χ. πιπεριές Φλωρίνης, γραβιέρα Κρήτης. Και το άλλο που κάναμε ήταν η εποχικότητα. Ξέρουμε η ντομάτα, το μαρούλι, πότε φιντρώνουν; Το καλό είναι ότι μετά αναλύσαμε τις ερωτήσεις με όλους. Το τι συζήτηση κάναμε για το σύγκλινο, τη γραβιέρα, τη φέτα και για όλα τα τοπικά προϊόντα, μου έκανε κι εμένα εντύπωση».

Πάντως, παρόλο που οι ευκαιρίες για πρακτική εφαρμογή της θεωρίας είναι λίγες στα σχολεία, η κυρία Κορομηλά έχει καταφέρει μαζί με τους μαθητές της να φτιάξει ένα μπιστόνι στις εγκαταστάσεις του Γυμνασίου τους, όπου καλλιεργούν διάφορα ζαρζαβατικά και μυρωδικά: «Φυτέψαμε μαρούλι, σέσκουλα, κρεμμυδάκια, ρόκα, καρότα – δεν μας πέτυχαν πολύ δυστυχώς αυτά –, σκόρδα φρέσκα, και μετά φτιάξαμε και έναν κήπο με ρίγανη, θυμάρι κ.ά. Στο τέλος της χρονιάς τα πλύνουμε και τα κάναμε σαλάτες σε μια μεγάλη τραπεζαρία που έχουμε. Τα παιδιά έτρωγαν με όρεξη επειδή τα έφτιαξαν μόνο τους και το χαιρόνταν περισσότερο».

Η γνώμη των μαθητών

Όσο η κουβέντα με τους καθηγητές και τον σεφ συνεχίζεται, οι μαθητές έχουν ολοκληρώσει το μενού και ειδικά τα σκιουφιχτά με το τριμμένο τυρί και τη στάκα

που έφτιαχναν μαζί με τη Ρένα Γιαννουλάκη. «Εχω κάνει κάτι αντίστοιχο με μικρότερα παιδιά στην Κρήτη» μας λέει η σεφ, «και πάλι όμως δεν περίμενα ότι θα κατορθώναμε δύο κιλά αλεύρι να τα φτιάξουμε όλα. Χαίρομαι πολύ που ανταποκρίθηκαν οι μαθητές τόσο καλά».

«Μου αρέσει πολύ να μαγειρεύω και το κάνω αρκετά συχνά στο σπίτι μου με τη δίδυμη αδελφή μου» επιβεβαιώνει μία από τις μαθήτριες, η Χρυσάνθη, που μας άκουγε όσο μιλούσαμε. «Έχουμε φτιάξει κοκκινιστό. Η μαμά έκοβε τα υλικά και εμείς τα ρίχναμε στην κατσαρόλα και ανακατεύαμε». Στην ερώτηση τι το διαφορετικό είχε η εμπειρία της με τον σεφ, απαντά αμέσως: «Ήταν πιο γκουρμέ». Το ίδιο φαίνεται ότι ένωσε και ο Νικόλας: «Μαγειρεύω, αλλά όχι έτσι. Φπάχνω πιο απλά πράγματα στο air fryer, όπως κοτόπουλο. Εχω δοκιμάσει και καλαμαράκια την 25η Μαρτίου». Όσο για το αν θα ήθελε να επαναλάβει το πείραμα: «Αν υπήρχε ασφάλεια με τις φωτιές και τα μαχαίρια, ναι. Μόνος μου όχι. Με τον σεφ έχουμε σιγουριά» λέει προτού ζητήσει από τον κ. Μπαξεβάνη να βγουν μαζί μια selfie. Παίρνοντας από αυτό θάρρος, ακολούθησαν και άλλοι μαθητές με τα κινητά τους.

Ο Λευτέρης, από την άλλη, είναι λίγο πιο άπειρος ως προς τη μαγειρική, καθώς έχει φτιάξει στο παρελθόν μόνο τοστ, αλλά του άρεσαν πολύ οι γεύσεις και θα ήθελε να ασχοληθεί και πάλι με το μαγείρεμα. «Το θέμα είναι να πεί-

σουμε τα παιδιά να δοκιμάσουν» λέει ο κ. Μπαξεβάνης. «Από εκεί και πέρα δεν μας πειράζει και να μην τους αρέσει κάτι, αρκεί να δοκιμάζουν για να έχουν εμπειρία γεύσης. Αφήστε που η γεύση εκπαιδεύεται, οπότε κάτι το οποίο στην αρχή μπορεί να μην είναι πολύ στα γούστα τους, αργότερα και συνεχίζοντας να το τρώνε, θα αρχίσει να τους αρέσει».

Στο θέμα της γεύσης επιμένει και ο έτερος συνοδός καθηγητής, ο φιλόλογος Κοσμάς Καραβουσιάνος, ο οποίος τονίζει τη σημασία της γεύσης, αλλά και της παράδοσης: «Είχα κάποια στιγμή κάνει μία άσκηση με τα παιδιά. Τα χώρισα σε ομάδες και τους είπα, με την παρουσία και την κατεύθυνση κάποιου γονέα, να ετοιμάσουν ένα παραδοσιακό πιάτο και να το φέρουν στην τάξη να το μοιραστούν με τους υπόλοιπους. Ηρθε μια μαμά αργότερα και με ευχαρίστησε συγκινημένη, λέγοντάς μου πόσο σημαντικό ήταν αυτό για το παιδί της. Ηθελα να μπουν τα παιδιά στη διαδικασία να γευθούν αυτά τα παραδοσιακά φαγητά που, αν δεν τα σώσουμε από τις προηγούμενες γενιές, θα χαθούν. Για αυτό και τους παροτρύνω όλους να καταγράφουν όσα περισσότερα μπορούν από τις συνταγές των δικών τους ανθρώπων». Πάντως, εκείνη την ημέρα οι μαθητές του επέστρεψαν στα σπίτια τους κατά τρεις παραδοσιακές συνταγές πλουσιότεροι και ίσως με το έναυσμα για να ασχοληθούν περισσότερο με την ελληνική γαστρονομία.